

Dona, cossos i diskapacitats

Asun Pié Balaguer

Il faudra certainement encore de longues années avant qu'une personne handicapée (...) parvienne à affirmer être fière de son état

(www.vie-independante.org/nous.asp).

Le handicap n'est pas un 'acte de bravoure', ni une 'preuve de courage' face à l'adversité...Le handicap est un art. C'est une ingénieuse façon de vivre

(Neil Marcus, 1993)

*A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona,
de classe baixa i nació oprimida.*

I el tèrbol atzur de ser tres voltes rebel (...)

(Maria Mercè Marçal)

La mirada del present comentari neix i abraça el concepte de dissidència que Jordi Planella aporta en la seva darrera obra, i intenta situar-se en l'epistemologia implicativa que va motivar la seva oferta de llegir Dis-K@pacitat enlloc de discapacitat. Altrament, Allué ja ens va proposar un gir semàntic passant de la discapacitat a la disCapacitat. Ambdós autors proporcionen una visió radicalment diferent al que sovint ens ha aportat la història de *tractament* de les persones amb discapacitat. Després de recopilar i rellegir alguns clàssics, han pogut assentar les bases d'un nou gènere de concepció de la discapacitat, oferint a la pràctica professional els fonaments d'un tipus de treball necessàriament dissident.

En aquesta direcció, Jordi Planella realitza un recorregut sobre les vicissituds d'una història de tractament de les persones discapacitades amb un aprofundiment intencionat sobre la monstració d'aquest *col·lectiu*; elabora una primera proposta de teories vinculades a una certa mirada dissident i, finalment, apunta cap a l'acompanyament social i educatiu de les persones. La seva mirada antropològica fuig dels habituals referents sanitaris, dibuixa un perfil professional coherent amb aquesta lògica deconstruïda i, en definitiva, obre un altre camp de comprensió sobre les persones més que no pas sobre les seves discapacitats.

«Mentre l'altre, el subjecte amb discapacitat, es trobi en situació d'opressió, caldrà que exercim la dissidència com a eina i mètode per alliberar-lo. (...) Alliberar els subjectes dels llaços que els oprimeixen ha de formar part de les utopies que dibuixem, encara que sigui per no caure en l'error de confondre l'educació amb l'educastració».¹

D'altra banda, Allué fa una clara proposta comprensiva vinculada al feminisme de la diferència que s'estén, en aquest cas, a totes les persones. Construeix unes bases teòriques a partir d'observacions de funcionament de l'entorn de les persones vàlides. L'objecte d'estudi no és la discapacitat, sinó les relacions i posicions que el vàlid estableix amb aquesta discapacitat aliena. Es capgiren, en aquesta obra, les clàssiques relacions de poder entre vàlids i invàlids, bo i construint en definitiva una mirada dissident i alternativa.

«(...) es más fácil creer en la incapacidad del paciente que en el prejuicio del válido».²

Aquesta reflexió bibliogràfica pretén conjugar les aportacions d'ambdós autors i, des d'una mirada tímida, narrar una història de persones amb discapacitat subjectiva, i subjecta a la història de les dones. Pretén oferir una mirada femenina sobre la discapacitat i, en aquest sentit, aproximar-se a una realitat corporal que s'imposa i determina la mirada de l'altre.

El feminisme ha elaborat una teoria del cos a partir de les reflexions d'aquest com a objecte de repressió, d'escàndol, d'explotació, així com a partir dels mites d'impuresa de la dona.³ És aquest enfocament feminista el que permet oferir una nova mirada a la corporeïtzació de les persones amb discapacitat. Tot parafrasejant Jordi Planella, podem dir que si la visió cultural de les persones amb discapacitat és d'una determinada manera, els seus cossos es construïran seguint aquests mateixos patrons.

---

(1) PLANELLA, J. *Subjectivitat, dissidència i dis-k@pacitat. Pràctiques d'Acompanyament Social*. Barcelona: Claret, 2004, p. 205.

(2) ALLUÉ, M. *DisCapacitados. La reivindicación de la igualdad en la diferencia*. Barcelona: Ediciones Bellaterra, 2003, p. 138.

(3) PLANELLA, J. *Cos i discursivitat pedagògica: bases per a la ideació corporal*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2003. Tesi doctoral inèdita, p. 153.

En conseqüència, tractaré de fer una mirada feminista i femenina d'aquesta visió cultural, és a dir, elaborar una proposta que s'acosti a un feminisme dissident, amb la intenció d'evidenciar els trets fonamentals que constitueixen la construcció d'aquests cossos castrats; marcats per una falta, un menys. Amb altres paraules: definits per allò que els manca. És justament per aquesta definició del que *no són*, que als atributs diferencials de les dones i les persones amb discapacitat se'ls ha imposat una ocultació permanent. Una ocultació propera a la necessitat de continuar assenyalant, precisament, la seva condició de desigualtat i diferència en relació amb l'estàndard home heterosexual. Per aquest motiu, «la presión es constante a fin de que configuremos una imagen *normal* cuya funcionalidad es idéntica a la de una pata de palo o un garfio». ⁴ Preveure la possibilitat d'exhibir els atributs diferencials, fent visible l'excusa de l'estigma és el que, en definitiva, permet apropiar-se dels cossos. La persona amb discapacitat s'ha de tapar un monyó per no incomodar la mirada del vàlid, de la mateixa manera que la dona s'ha de tapar els pits per no violentar la mirada castrant masculina. ⁵

Es constata, per tant, la necessitat d'exercir pràctiques dissidents en el quotidià, denunciant aquells hàbits interioritzats com a *normals*, prototips d'un estàndard universal que, fins avui, han condicionat la vida d'aquells que no responem a aquest patró. Aquí paga la pena recordar les paraules de Simone de Beauvoir que daten de l'any 1949: «La mujer se determina y diferencia con relación al hombre, y no éste con relación a ella; ésta es lo inesencial frente a lo esencial. Él es el Sujeto, él es lo Absoluto: ella es el Otro». ⁶ És en aquest sentit, que s'ha definit la dona per una falta, considerada una discapacitada per naturalesa en tant que no posseeix un cos d'home. La dona té un cos que no es correspon amb l'universal, amb la norma, ja que no és exactament idèntic al de l'home. Qualsevol dona és un *home mancat*, un ésser accidental o incomplet, en definitiva, una discapacitada.

*La monstració dels cossos*⁷

La construcció social de la diferència neix a partir de la mateixa normativització de la vida. És en aquesta on té lloc l'exercici de la construcció de l'anormalitat, i per proximitat de la monstruositat.

(4) ALLUE, M. *DisCapacitados. La reivindicación de la igualdad en la diferencia*, obra citada, p. 107.

(5) No em refereixo tant al tema de l'ocultació o l'exhibició, sinó a la possibilitat de desmarcar-se de la concepció patriarcal vivint els cossos de manera pròpia i singular. L'exhibició dels cossos ocupant una posició d'objecte és l'altra cara de la moneda de l'ocultació. Les persones amb discapacitat cal que amaguin les seves *tares*, de la mateixa manera que les dones han de restringir la seva concepció corporal i vital a les necessitats del patriarcat.

(6) BEAUVOIR, S. *El segundo sexo*. Buenos Aires: Ed. Siglo Veinte, 1962, vol. I, p. 12.

(7) Una lectura completa i crítica sobre aquest tema és la que fa Jordi Planella en el capítol segon del llibre *Subjectivitat, dissidència i dis-k@pacitat*, ja esmentat. Es tracta d'un recorregut històric sobre els diferents treballs centrats en la monstruositat amb una clara intenció d'evidenciar dinàmiques socials que acaben determinant situacions d'exclusió i abdicació educativa. «La idea del monstre ens remet definitivament a la confusió de fronteres, a marges i possibilitats reals» (p. 68), i és així com cal entendre la concepció monstruosa de les persones amb discapacitat en tant que determina i condiciona un camp professional carregat d'històries *normals* i *anormals* en la seva concepció.

De la mateixa manera que els cossos femenins han representat una idea de pecat, els cossos monstrats de les persones amb discapacitat s'han acompanyat d'una idea d'impuresa humana, d'un simbòlic eugenista. Aquesta idea de pecat unida als cossos femenins, coincideix també amb un imaginari pecaminós que acompanya les persones amb discapacitat. El naixement d'un infant amb discapacitat sempre ha anat associat a la idea d'un engendrament sospitós, a alguna cosa que representa una transgressió sexual dels progenitors. Aquesta transgressió s'acaba constituint en l'anormalitat del fill. De la mateixa manera, s'entén que una singularitat monstruosa serà el signe d'una sexualitat igualment monstruosa. Allò que és monstrosós és el que es correspon a un fenomen irregular que evoca un fet il·lícit; el que assenyalava o indica una desviació de la naturalesa recorda sempre una idea d'acoblament contra natura.

En tot cas, el motiu aparent de subjugació dels cossos va unit a la idea de violació de les regles divines o naturals. Tant els cossos femenins com els cossos de les persones amb discapacitat han posat en qüestió un universal inqüestionable: l'home heterosexual. De fet, la paraula monstre significa etimològicament «aquell que revela», «aquell que adverteix», «el que ens mostra». D'aquí ve que «el monstre es mostra i ens mostra un suposat estat de desordre».⁸ Segons Jordi Planella, l'ordre imperant en la societat és el que permet que res surti de l'espai que li ha estat assignat, sense que es trenqui l'estat d'equilibri social. Per tant, els cossos de les persones diferents ens mostren una altra possibilitat d'ordre, ens adverteixen sobre el totalitarisme de l'universal masculí, i és en aquesta direcció que cal entendre aquest qüestionament de l'ordre.

De fet, en la mateixa idea de monstre trobem una relació singular amb el propi cos. El cos s'imposa en la seva versió monstruosa i desvetlla una relació d'evitació amb els altres. Atenent aquesta denegació de reconeixement, aquesta evitació de la mirada, les persones discapacitades esdevenen estrangeres, exiliades del món, emigrades del propi cos, en el llindar de la vida.⁹

Ni morts, ni vius, ni plenament humans ni no humans, en el llindar de l'existència: dissociats i associats a un cos que construeix i destrueix relacions, que

---

(8) PLANELLA, J. *Subjectivitat, dissidència i dis-k@pacitat. Pràctiques d'Acompanyament Social*, obra citada, p. 53.

(9) Per exemplificar aquesta estrangeria Planella ens recordà el concepte de *liminalité* proposat per Murphy. La *liminalité* és la situació d'estar en el llindar, abandonat i orfe de món. Aquest llindar de l'estrangeria del cos es fonamenta en la idea següent: "Les handicapés à long terme ne sont ni malades ni en bonne santé, ni morts ni pleinement vivants, ni en dehors de la société ni tout à fait à l'intérieur. Ce sont des êtres humains, mais leurs corps sont déformés et fonctionnent de façon défectueuse, ce qui laisse planer un doute sur leur pleine humanité. Ils ne sont pas malades, car la maladie est une transition soit vers la mort soit vers la guérison (...) L'invalide n'esi ni chair ni poisson; part rapport à la société, il vit dans un isolement partiel en tant qu'individu indéfini et ambigu" (Murphy, R: *Vivre à corps perdu. Le témoignage et le combat d'un anthropologue paralysé*. Paris: Plon, 1990, p. 157).

mostra i ens mostra les parts més fosques de nosaltres mateixos. «Justament és l'exercici contrari a la creació dels monstres a què hauria d'estar cridada la pedagogia. Aquesta té l'oportunitat d'anar més enllà de l'artifici dels cossos, de la producció de monstres en les persones diferents».¹⁰ Malgrat això, el determinisme del diagnòstic d'anormalitat, l'estranyesa i la inquietud que aquesta suposa condueixen a l'acció «pedagògica» a reduir aquesta diferència «monstruosa». Es tracta d'eliminar una diferència inquietant per fabricar un subjecte més «humà», menys «monstruós». Si la persona amb discapacitat desvetlla les inquietuds més profundes de l'ésser humà, és lògic pensar que aquestes pors arcaïques condueixin a una pedagogia que fabrica. Un acte educatiu amb intencions d'esculpir un «Altre» radicalment diferent als «normals», per tal de fer-lo semblant. Es tracta d'una «humanització» del monstre que transgredeix totes les lleis de l'ètica.

Per Foucault, el cos és un espai d'investiment del poder; el cos s'entén com a dominació, com a lloc de control i d'opressió. Una opressió que s'ha vist privilegiada en el gaudi de la pròpia sexualitat. En la línia de Kosofsky, alguna cosa d'aquest exercici de poder i dominació dels cossos hi té a veure amb la manca d'una anàlisi crítica de la definició moderna de la homo / heterosexualitat.¹¹ És a dir, la comprensió de les relacions d'explotació i dominació de les dones i les persones amb discapacitat, passa, necessàriament, per una revisió de la crisi de definició sexual moderna: «(...) muchos de los nudos principales del pensamiento y el saber de la cultura occidental del siglo veinte están estructurados -de hecho fracturados- por una crisis crónica, hoy endémica, de definición de la homo/heterosexualidad (...)».¹²

A banda d'aquesta primera intuïció, més o menys discutible, el que es mostra evident és que la negació de la sexualitat és una primera dominació corporal que dóna compte de la no lliure disposició dels propis cossos.

«La política y la provisión de la discapacidad a menudo se olvidan de que la sexualidad es una de las necesidades humanas básicas (...). Este fracaso en dar prioridad a temas que son muy importantes para la mayoría de los adultos, incluida la mayoría de los adultos discapacitados, refleja un fracaso en considerar la humanidad de los discapacitados en toda su extensión».¹³

L'opressió sexual

Les persones amb discapacitat són, segons l'imaginari social «àngels sense sexe», pseudopersones a les quals ni tan sols se les ha discriminades

(10) PLANELLA, J., *Cos i discursivitat pedagògica: bases per a la ideació corporal*, obra citada, p. 223.

(11) Atesa la manca d'espai per desenvolupar aquest punt, em limitaré a oferir una primera i ràpida mirada sobre el tema de l'opressió sexual, sense entrar en els supòsits d'aquesta primera intuïció.

(12) KOSOFSKY, E. *Epistemología del armario*. Barcelona: La Tempestad, 1998, p. 11.

(13) SHAKESPEARE, T. «Poder y prejuicio: los temas de género, sexualidad y discapacidad». A: *Discapacidad y sociedad*. Madrid: Morata, 1998, p. 214.

per raons de sexe, ja que dins l'imaginari social es tracta d'individus asexuals.¹⁴ Permeteu-me reproduir el següent text: «Predomina un modelo de tragedia médica, que define a los discapacitados por la idea de déficit, y la sexualidad o no es un problema, porque no es un tema, o es un tema, porque se considera que constituye un problema».¹⁵

Una discriminació sexual que apunta a dos dels prejudicis més generalitzats que els «estàndards» tenen sobre els «singulars»:

- «Que somos asexuales, o en el mejor de los casos, sexualmente incompetentes».
- «Que no podemos ovular, menstruar, concebir ni dar a luz, ni tener orgasmos (...)».¹⁶

Un dels aspectes vinculats a la negació sexual del subjecte és la infantilització, de manera que «a los discapacitados se les infantiliza y se les niega el estatus de sujetos activos, en consecuencia se debilita su sexualidad».¹⁷ Pel que fa a les dones discapacitades, queden relegades a un segon terme en tant « (..) la mayor parte de las investigaciones que se están llevando a cabo tienen que ver con la anatomía y disfunciones masculinas, pero muy escasamente con la femenina».¹⁸ Segons Allué el desinterès per investigar en l'àmbit femení de la sexualitat és la conseqüència directa d'una atribució sexual doblement passiva (en tant que dona i discapacitada).

D'altra banda, pel que fa a la pubertat femenina, sovint es diu que tota la seva crisi s'ha d'entendre sota l'engany que amaga la frase «ja ets una dona». En realitat, el que s'està dient és «compte, ara pots ser mare». De la banda femenina, la pubertat es planteja d'una manera totalment diferent, perquè la qüestió posada en joc és la possibilitat de ser mare, però no es respon a l'enigma de què és ser una dona. En aquest sentit, el que ens fa dones és el fet de poder ser mares. Si la crisi de la pubertat femenina apareix del costat «compte et pots quedar prenyada» a partir de l'aparició de la menstruació, el que s'està dient a les persones amb discapacitat difereix sensiblement, es tracta d'un «tu no ets una dona, perquè la teva maternitat és monstruosa».

---

(14) Un clar símptoma d'aquesta negació sexual apareix en tots els WC públics; persones asexuals, ja que se'ls assigna un tercer sanitari al·ludint a la seva discapacitat i obviant la seva sexualitat. Malgrat que es podrien donar raons d'estalvi econòmic per explicar aquesta patètica costum de *sexuar* els wc, encara resultaria més econòmic no dividir aquests espais.

(15) SHAKESPEARE, T. "Poder y prejuicio: los temas de género, sexualidad y discapacidad". A: *Discapacidad y sociedad*, obra citada, p. 205

(16) MORRIS citat per T. SHAKESPEARE. A: "Poder y prejuicio: los temas de género, sexualidad y discapacidad". A: *Discapacidad y sociedad*, obra citada, p. 206.

(17) SHAKESPEARE, T. "Poder y prejuicio: los temas de género, sexualidad y discapacidad". A: *Discapacidad y sociedad*, obra citada, p. 207

(18) ALLUÉ, M. *DisCapacitados. La reivindicación de la igualdad en la diferencia*, obra citada, p. 161.

És a dir, en el cas de les dones discapacitades, el temor i la repressió augmenten, a causa de la històrica subordinació femenina i el temor que puguin quedar embarassades. La negació sexual femenina queda vinculada a la reproducció i contaminació de l'espècie humana. «La sexualidad de la persona discapacitada psíquica puede atentar, poner en peligro la integridad de la especie y por ello es necesario reprimirla».¹⁹ Si és difícil tolerar la sexualitat d'una persona amb discapacitat psíquica, és de l'ordre de l'horror pensar en la seva reproducció. D'aquesta manera, l'imaginari social afirma que una trisòmica no ha de tenir fills, d'una banda, perquè aquest nen té el risc de ser trisòmic i els trisòmics, és a dir ella mateixa, no haurien d'existir, a la qual cosa s'afegeix la seva incapacitat de ser mare.

La negació sexual està vinculada al temor a la reproducció. Es tracta de prejudicis sobre la puresa racial o nacional o a raons econòmiques per la «càrrega» que aquesta població suposa per als Serveis Socials i de Salut.²⁰ Les conseqüències d'aquests prejudicis són el buit de dispositius socials dedicats a la sexualitat, la vulneració d'un dret fonamental, les polítiques d'esterilització, la castració simbòlica del subjecte, la coerció i la prohibició de manifestar les seves tendències sexuals. En definitiva, el control i la subjugació dels cossos «monstrats».

La paradoxa actual resideix en el fet que, malgrat la divisió ontològica entre cos i cognició, les relacions de poder s'estructuren a partir d'aquesta imposició dels cossos. Tant per a les dones com per a les persones amb discapacitat, el cos estableix les condicions de desigualtat que pateixen, i és per aquest motiu que el domini sobre els seus propis cossos representa el primer graó de l'alliberació. En el seu moment, Foucault ja va proposar la concepció del cos com a resistència. «Un espai de resistència al poder que es dona necessàriament allà on tenen lloc relacions de poder per tal d'afirmar la seva subjectivitat».²¹ Cal recuperar la subjectivitat, la vivència de les coses, del propi cos i denunciar les relacions utilitaristes i inautèntiques amb aquests cossos.

Des de la concepció del mem²², la dona i la persona amb discapacitat no han pogut pensar, han estat pensats, on acaba aquest mem comença la creació. Per tal de recuperar la subjectivitat cal construir una pedagogia de l'experiència en què les paraules tinguin un lloc secundari, en què

(19) GARCÍA, M., "Sexualidad y mujeres con discapacidad psíquica". A: *Encuentros Mujer y discapacidad psíquica. Sexualidad e integración social y laboral de las mujeres con discapacidad psíquica*. Gijón: Jabega Consultores, SL, 2001, p. 21.

(20) ALLUE, M. *DisCapacitados. La reivindicación de la igualdad en la diferencia*, obra citada, p. 215.

(21) PLANELLA, J. *Cos i discursivitat pedagògica: bases per a la ideació corporal*, obra citada, p. 152.

(22) "Un mem és tot allò que pot ser copiat, tramès per imitació: una melodia, una recepta de cuina, una idea, una perspectiva o punt de vista, un procés tecnològic, una frase, una conducta. Els mems són anàlegs als gens en diversos sentits: tots dos es repliquen, per imitació els primers, per herència els segons; en tots dos tenen lloc certes variacions (errors o millores); en ambdós casos operen processos selectius (no tots poden ser copiats). La idea bàsica és que els mems s'escampen mentre poden copiar-se, no per la seva veritat 'en sí mateixa', sinó per la seva utilitat social (com a mecanismes de cohesió, d'identificació, etc.)" (ROMANA, T. "Cos, entorn, educació: de mem a estança." A: *Revista Catalana de Pedagogia*, Vol. 2, 2003, p. 225).

l'experiència no sigui etiquetada, en què el cos deixi de ser una abstracció per passar a ser alguna cosa pròpia i singular, en què la vida humana sigui més viscuda que interpretada.

El cos parla quan la ment calla, el paroxisme d'aquest fet el trobem en l'autisme: són purs cossos. No hi ha la possibilitat de conceptualitzar el cos, de pensar-lo, el cos es viu, s'imposa en la seva vivència. La impossibilitat de posar paraula al que a un li passa és la bogeria, el passatge a l'acte. Per tant, no es tractaria tant de negar la possibilitat del llenguatge, sinó de buscar un llenguatge que no cerqui només significat, sinó sentit.

La resistència corporal

Les proves prenatales, l'avortament selectiu i l'esterilització són formes d'opressió corporal que es basen en el supòsit que una vida amb minusvàlua no val la pena ser viscuda, tal com es desprèn del text següent: «las pruebas prenatales dan por supuesto que la vida de una persona discapacitada no merece la pena vivirse, devalúan a todas las personas discapacitadas».²³ De fet, aquestes argumentacions són un insult a les persones amb discapacitat i, en segon terme, una limitació de la llibertat d'elecció de les dones. Una limitació entesa en termes simbòlics de possibilitats de ser. És a dir, el fet de donar a llum un infant amb discapacitat suposa llegir entre línies: «ets un mal parit», «ets un error», «no hauries d'haver nascut mai». La mateixa construcció social de la diferència és la que limita les possibilitats d'elecció de les dones. Aquestes han de parir sobre la base de l'universal establert i les persones amb discapacitat no representen, precisament, cap universal.

Relacions de poder entre homes i dones, normals i anormals teixeixen tota aquesta trama opressora i insultant, construïda meticulosament des dels albars de la humanitat. Enfront aquest plantejament, i en la línia d'Edgar Morin, es tractaria de pensar de nou, repensar el paradigma cultural, passar a unes altres normes de pensar i de pensar-nos. Si es modifiquen algunes codificacions, entre aquestes les de les dones, per què el col·lectiu de persones amb discapacitat continua codificat segons els vells esquemes?

Representem l'última expressió de la història cultural, la totalitat, i si aquesta totalitat té errors de codificació cal tornar a pensar el jo. Tornar a pensar l'home com un punt de trobada de tots els sabers i esdeveniments amb la possibilitat que l'altre, ens mostri els seus propis codis.

De la mateixa manera que Foucault va pensar la bogeria en termes fenomenològics, cal pensar la discapacitat en la mateixa línia. Cal aprendre a alfabetitzar-se d'una altra manera, descodificant-nos, intentar redefinir el

---

(23) MORRIS, J. *Encuentros con desconocidas*. Madrid: Narcea, 1996, p. 171.

que realment som, arriscar-nos a deixar passar l'esdeveniment a través de nosaltres sense interpretacions, endinsar-nos en la vida, en les diferents maneres d'instal·lar-se en el món per poder dir alguna cosa. Aquest darrer punt toca directament amb la desprofessionalització, amb la caiguda de la sacralització del saber expert, de les màscares professionals. No hi ha millor manera de no entendre res que envoltar-se de sabers buits que taponen el sorgiment de la subjectivitat humana, sovint massa humana: «la mejor manera de no reconocer el no-saber es el intelectualizar, el dar siempre una aparente explicación como salida».²⁴ L'ésser humà cal inventar-lo, no hi ha models ni prototips. Repensar-lo des d'allò pròpiament humà, massa humà, si és que hi ha alguna cosa humana *stricto sensu*. Aquesta especificitat humana s'ha col·locat fins avui en la capacitat de pensar, de raonar, de comunicar. Però què és l'home si no presenta aquestes capacitats? Un altre tipus de gènere humà se'ns imposa: el no-home, el discapacitat, el monstre. Cal entendre aquest pensar com un pensar-nos propi, genuí i subjectiu, sense codis, sense malles conceptuals i des d'aquí, òbviament, en educació cal també reinventar els mestres, els docents. Els esquemes pedagògics continuen aferrats als postulats del modernisme. Totes les esferes educatives trontollen i els educadors, en l'agonia d'entendre, continuen aplicant concepcions que ja no s'ajusten a les exigències d'un hom@ diferent.

La tolerància a la incertesa és la porta d'entrada a una nova concepció de la discapacitat. Acceptar aquesta incertesa, allunyar-nos dels models modernistes és una de les condicions que se'ns imposen. En psiquiatria es tracta de deixar que la malaltia es manifesti per tal de poder pensar-la. En la discapacitat es tracta d'oblidar els intents de reeducació, d'oblidar els intents per recuperar aquella «resta educable», d'oblidar la monstració dels cossos, la suposada «humanització», per tal que l'altre es pugui pensar a si mateix, i a través d'aquest pensar-se advinguin manifestacions d'estar en el món, pròpies i singulars, vivències corporals genuïnes i alliberades, en definitiva poder viure la discapacitat sense interpretacions castrants.

«Nous, personnes handicapées, decidons de reprendre le contrôle de nos vies et de mener un combat en faveur de l'autonomie, de l'autodétermination, de l'émancipation des personnes handicapées et pour une réelle égalisation des chances».

(Declaració dels drets del ciutadà disminuït
www.vie-independante.org/declaration.asp)

(24) BORJA, G. *La locura lo cura*. Vitòria: La Llave, 1995, p. 25.